

לקחה מזוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'מזב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

התשס"ו

פרשת חקת

8:14	הדלקת נרות שבת ניו יורק
9:45	מוצאי שבת
8:35	מוק"ש מג"א
9:11	מוק"ש גר"א
12:58	חצות

שאהרן היה צריך למחות במשה רבינו. וכל מי שבידו למחות ולא מחה נתפס באותו ענין על פי זה מובן מדוע התורה הדגישה שמה הכה בסלע פעמיים. לפי שבפעם הראשונה אהרן יכול לטעון בצדק כיצד יכול למחות וכי ידע שמה יכה ולא ידבר אל הסלע, אך כאשר ראה שמה הרים ידו שנית להכות היה עליו למחות.

יובואו בני ישראל.. מדבר צין .. ותמת שם מרים ותקבר שם ולא היה מים לעדתי (כ, א-ב)

ה"כלי יקר" מדגיש בלשון הכתוב שחסרון המים הוא בא להם כעונש שהכתוב מקדים כי מרים נפטרה ונקברה בלי שום הספד, בלי שום התבוננות בגדולתה, לפיכך בא להם חסרון המים כדי שירגישו כמה טובה באה לעולם בזכותה.

נמצאנו למדים כי הכרה בטובתו של הזולת והבעתה ברבים גורמת לטובה זאת שתמשך.

יודברתם אל הסלעי'

למה היה רצונו ית' שתהיה פתיחת הבאר ע"י דבור. והנה רז"ל הרחיבו הקושיא, יותר באומרם מה נשתנה רפידים שצוה ה' להכות את הצור במטה (שמות י"ז ו) ופה ע"י דבור, ואמרו כי כשהנער קטון רבו מכה אותו אבל כשהוא גדול בדבור וכו'.

ויהיה הענין לכאורה, כי ברפידים רפו ידיהם מן התורה וע"כ חסרו להם המים, ורצה הקב"ה להורות להם כי היו צריכים הכאה, כי עדיין נער ישראל וחדש בתורה, ולא יוסרו הבליית הרפות מהתורה אם לא במכות, ורמוז זה להם בצור שע"י מכות נתן מים, כן המה ע"י מכות יחזיקו בתורה המשולה למים (תענית ז') כמקרה הנער עם רבו, והיה זה הקדמה בל יקוצו אם לא יתקנו בראותם יבא עמלק וילחם במ ויזנב במ הנחשלים, כי שוט המכה את ישראל בחרפתו מן התורה הוא עמלק, וזהו שסמך ואמר "ויבא עמלק." אך אחרי כן בקדש כבר גדלו וסבלו עול תורה ובדברים לבד סרו, וזה הורה להם באומרו "יודברתם וכו' ונתן מימיו", ולרז"ל זולת סילוק מרים שע"י כן נסתלק הבאר שבזכותה גם היה רפיון מה מהתורה שאל"כ לא החסיר להם מים.

והנה בדרך הזה יש גם טעם מה אל מה ששם קרא את הבאר "צור" ופה קראה "סלעי", והוא כי הוא לפי מה שהוא הנמשל, כי שם משל אל הנער המתחיל ללמוד שעודנו קשה כצור, ופה אל הסלע, דק מצור, משל אל תלמיד גדול שבדברים יוטר.

(אלשיך הקי)

של טומאה וטהרה שנוקקו לו ישראל הוא בא מהתורה – שע"י קבלת התורה נתרוממו ונתקדשו עד שכוחות הטומאה נדבקים בהם. ולא תחפוץ הטומאה להפרד אם לא בכח גדול אשר חקק ה' במצוה האמורה.

יויקחו אליך פרה אדומה"

אמר רבי יוסי ברבי חנינא, רמו שכל הפרות בטלות ושלך קיימת, ("אליך" קדריש - מתנו"ם) במד"ר י"טו.

פ"י, לפי שאחז"ל (תנחומא ח') לך אני מגלה טעם של פרה ולאחרים חוק, וא"כ הואיל ולא ידע שום אדם סוד פרה אדומה ולא יכול לכוון סודתה, א"כ לא יהיה תועלת כ"כ, לכך היתה פרה של משה קיימת לעולם, שמה ידע לכוון סוד פרה אדומה בשעת שריפתה וק"ל, זה שמעתי.

יולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעתי' (ט, טו)

רמו בכאן הכתוב לשלשת התכונות שצריך האדם לרכוש לעצמו, ולהשתמש בכל אחת מהן בשעתה לכבוד שמים, כי פעמים אשר יהיה על האדם להיות תקיף וקשה כארז, שלא לכופף עצמו אף במשהו, וזה כאשר צריך ללחום במילי דשמיא כנגד המתפרצים ר"ל. ופעמים צריך שישים עצמו כאזוב הנמוך מכל עשב, ולהרכיך ראשו בפני מי שגדול ממנו, לקבל דעתם ועצתם. וגם צריך שיהא האדם מוכן להתבזות, כתולעת הזאת שהכל מזולזלץ בה, כאשר נדרש הדבר למען הרבות כבוד שמים.

האדם המושלם הוא זה אשר יעמוד איתן בבא עליו שלשה נסיונות אלו, ויודע הוא ורואה נכוחה את הדרך ילך בה, בכל אחד מדרכים ומדות אלו, כי בהיות המטרה והתכלית אחת, והיא ריבוי כבודו ית' וקיום רצונו, אין סתירה בין דרכים אלו כלל, כי כל תכונות נפשו של האדם נבראו ככלים להשתמש בהן במקומן ובשעתן הראוי להן.

י"אדם כי ימות באהלי' (ט, יז)

אומר הרב פרנק שבינתו של אדם בעולם הזה נקרא "אהלי". ואילו בקהלת (י"ב) נאמר "כי הולך האדם אל בית עולמו" משמע שמקומו לעולם הבא נקרא "בית" ללמדנו שהחיים בעולם הזה הם ארעי לעומת העולם הבא שהוא משכן קבוע.

י"וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא" (ט, טז)

שואלים המפרשים מדוע נענש אהרן הרי הוא לא היכה בסלע ומתרחץ "זית רעני" על הילקוט

פנינים לפרשה

י"ויקחו אליך פרה וגו"י (י"ט, ב)

פירש"י - לעולם היא נקראת על שמך כו'. מה יקר וגדולה נתן למשה בזה שתקרא הפרה על שמו.

והקרוב אלי לומר בזה, שאין מצוה נקראת כ"א ע"ש הגומרה, ולדעת רז"ל (במד"ר י"ט ח') הפרה כפרה על עון העגל, (פרה אדמה בגימ' על עון העגל - תנחומא חקת ח' - בעל הטורים), תבא האם ותקנה צואת בנה, וכשם שמהשתחיל בכפרה זו כששרף העגל ויטחון אותו דק לעפר, כך יגמור הכפרה, שגם הגמר יקרא על שמו.

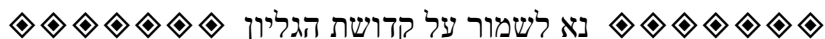
וזה טעם שאמרו רז"ל (ילק"ש יתרו רס"ח) כששמע משה שהקב"ה אמר הלכה בשם אליעזר פרה בת שתים עגלה בת שנתה, אמר, יה"ר שיהא אליעזר זה מיוצאי חלצי, שנאמר (שמות י"ח ד') "ושם האחד אליעזר". ומה ראה משה על ככה לבקש על דין זה שיצא מיוצאי חלציו יותר מכל סתרי תורה הנאמרים באמת מכל דור דור ודורשיו דור דור וחכמיו. אלא לפי שבמעשה; העגל מסר משה נפשו על ישראל שנאמר (שם ל"ב) "מחני נא מספרך", ונקראו על שמו שנאמר (ישעיה ס"ג י"א) "ויזכור ימי עולם משה עמו", ע"כ רצה שגם בפרה זו מראש ועד סוף תקרא על שמו, כי פרה טעמה לשרש אחר הע"ז, וכן העגלה ערופה כפרה על שפיקות דמים, כי במעשה העגל עברו גם על שפיקות דמים בהריגת חור, לכן נאמר "ויקחו אליך", שגמר מצוה זו תקרא על שמך.

י"זאת חקת התורה.. ויקחו אליך פרה אדומה" (י"ט, ב)

זאת חקת הטמאה והטהרה" היה צריך לומר שהרי השטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר – מה מצוה הזאת, ומה טעם יש בה? – הרי שטענתם על מצות טומאה וטהרה, ולא על כל התורה!!!

מתוך ה"אור החיים" כי מצאנו הבדל יסודי בין ישראל לאוה"ע, והוא, שאומות העולם אינם מקבלים טומאה בחייהם וכן פסק הרמב"ם בפ"א מהלכות טומאת מת שכותי הנוגע, או הנושא ומאהיל על מת אינו מקבל טומאה, וכן כותי שמת אינו מטמא באוהל.

ואם כך נשאלת השאלה מה הביא לכך שלישאל יש דיני טומאה וטהרה ולא לנכרים. התשובה היא, קבלת התורה, שע"י שקבלו ישראל את התורה נעשו קדושים שכל מיני טומאות תאבות להדבק בהם וזאת כוונת הפסוק "זאת חקת התורה" – הינו שחוק זה

"וירם משה את ידו ויך את הסלע" (כ, יא)
למה הוצרך לכתוב "וירם וגו', ידו".
י"ל עפ"י מה ששמעתי בשם רב א' שפי, פי
(בראשית כ"ב יז) "וישלה אברהם את ידו
ויקח את המאכלת", למה הוצרך לכתוב
"וישלה וגו', ידו". ופי', מפני שהאיברים של
אע"פ היו מופועלים ביראת ה' כל היום, עד
אשר לא יכול שום אבר לעשות דבר שאינו
לרצון השמים, והוא לתמימותו שצריך
לשחוט, הוצרך לשלוח בכח את ידו ליקח
המאכלת, (ושם לכאורה אינו מובן, כי הרצון
היה גם שלוח ידו, שכי' בכלל הנסיון).
וכן כאן, ע"י שרצו ישראל מסלע אחר, והיה
הרצון שיוציא מסלע שישאל רצו כדאי,
לכך הוצרך הרמת יד, שידו הקדושה מיאנה
לעשות נדנד דבר אשר לא היה הרצון כן
בשמים. **(דברי שאול שפתי צדיק)**

ספס

ואם לא היה משה מכה את הסלע אלא מדבר
עמו, היו ישראל לומדים תורה בלא קושיא
ומחלוקת, כמ"ש בתיקונים (תיקון כ"א). וזה
נרמז במ"ש חז"ל (מגילה י"ח). מלה בסלע
משתוקא בתרין – ר"ל, דאם היה מלה בסלע,
ר"ל דיבור בתרין, אז היה משתוקא
בתרין – ר"ל בן שני ת"ח הלומדין, שהיו
לומדין בנחת בלא קושיא ומחלוקת.

(ישמח ישראל)

**"ויאמר ה' אל משה יען לא האמנתם בי
וגו" (כ, י"ב)**
קשה, למה שקדם לנו כי לשון אמירה יורה
על דברים המסעדים את הלב וגדולה כבוד
יבשר, וכאן רואני שלא אמר אלא בשורת
גזירה רעה.

ויתבאר עפ"י מ"ש במדרש (במד"ר י"ט י"ב,
הובא ברש"י) שאמר משה לפני ה': הרי גזרת
עלי למות במדבר עם הדור הרע הזה וכו',
יאמרו הזדורות שאני שוה להם, יכתב עלי על
מה נעשיתי, לפיכך כתיב "יען לא האמנתם
בי וגו' ע"כ. והוא מה שרמז ה' באומר
"ויאמר", לשון רוממות למשה ולאחריו,
שנכתב חטאם שעליו מתו שהוא "יען לא וגו',
ואל יחשבו הזדורות שהם שוים לדור הרע
ח"ו.

"לכן לא תביאו את הקהל הזה" (כ, י"ג)
א"ר יוחנן עשר מיתות כתובות עליו על משה
וכו', מלמד שעד עשרה פעמים נגזר עליו שלא
יכנס לארץ ישראל, ועדיין לא נחתם גזר דין
הקשה וכו', ודבר זה היה קל בעיניו של משה
שאמר, ישראל חטאו חטאות גדולות כמה
פעמים, וכיון שבקשתי עליהם רחמים מיד
קיבל ממני, שנאמר (דברים ט' יד) "הרף
ממני ואשמידם", מה כתיב תמן (שמות לב,
יד) "וינחם ה' על הרעה". (לעיל יד, י"ב) "אכנו
בדבר ואורישנו", מה כתיב תמן (שם פסוק
כ"ז) "ויאמר ה' סלחתי וגו', אני שלא חטאתי
מנעורי לא כ"ש שאתפלל על עצמי שיקבל
ממני.

וכיון שראה הקב"ה שקל הדבר בעיניו של
משה ואינו עומד בתפילה, מיד קפץ עליו
ונשבע בשמו הגדול שלא יכנס לארץ ישראל,
שנאמר "לכן לא תביאו את הקהל הזה" אין
לכן אלא שבעה שנאמר (ש"א, ג' יד) "ולכן
נשבעתי לבית עלי", ע"כ – דברים רבה י"א
י'.

ספס

למדים אנו מכאן יסוד גדול, שאילו היה משה
מתפלל מיד כשנגזר עליו דבר זה, היה מצליח
להעביר הגזירה והיה נכנס לארץ, ורק משום

שסמך על כוחו שיקבלו תפלתו גם בזמן
מאוחר יותר, והיה הדבר קל בעיניו, לא
הועילו לו אח"כ אף תפלות כמנין "ואתחנן".
ולכן עלינו לידע כמה גדול ונחוץ הוא להזדרז
בתפלה, ועי"ז לא נשוב ריקם מלפניו יתברך.

(לב אליהו)

ספס

וכתב ה"אמרי נועם" – וא"ת, מאי טעמא
נענש אהרן שלא יכנס לארץ, והלא הוא לא
הכה בצור, דהא כתיב "וירם משה את ידו
ויך וגו'.

וי"ל, לפי שהיה לאהרן למחות במשה שלא
יכה הצור, וכיון שלא מיחה בו. מעלה עליו
הכתוב כאילו עשאו, דמסתמא אית לן
למימר, דאהרן היה יודע שהקב"ה אמר
למשה "ודברתם אל הסלע", כי בטח משה
סיפר לאהרן מה שצוה לו השי"ת.

וכן תמצא בכל השיטות שכתבתי, שחטאו של
אהרן היה ששתק, ואע"פ שעשה לכבוד משה
שלא רצה לדבר בפניו, אבל "אין חכמה ואין
עצה ואין תבונה לנגד ה'", כלומר, במקום
שיתקדש ש"ש לא היה לו לשתוק.

(שערי אהרן)

ספס

המפרשים הסבירו טעם החטא של מי
המריבה, אך אין לנו כל השגה והרגשה
בחטא הזה, אין אנו יכולים להרגיש את
הטעם של החטא הזה, מכ"ש משה רבינו ע"ה
בודאי אם היה מרגיש החטא לא היה עושה,
אך התורה כתבה לחטא, ונתנה רשות חכמים
לפרש טעם החטא.

**"המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל
את ה' ויקדש בס" (כ, י"ג)**

ששמו של הקב"ה התקדש במי מריבה בכך
שנעשה דין במשה ואהרן ונענשו כמ"ש
ב"קרובי אקדש".

(אבן עזרא)

**"אתה ידעת את כל התלאה אשר
מצאתנו" (כ, י"ד)**

פירש בעל "חתם סופר":
ממדת גדולתך וטובה שראית בחיך, תוכל
לשער, מה גדולה היא התלאה אשר מצאתנו
– כי ישראל ואדום "כשזה קם זה נופל".
יוצא, איפוא, שהצלחתך היא המעידה על
גודל השפלתנו.

**"ויאמר אליו אדום לא תעבור בין פן
בחרב אצא לקראתך" (כ, י"ה)**

שואל השפת אמת מדוע נקט לשון "פן" –
שמה ולא אמר "כי בחרב וכו'" מבאר השפת
אמת שאדום לא טען שיצא עתה בחרב, אלא
שיתכן ובעתיד תהיה מלחמה בין אדום
לישראל ואם עתה יעברו ישראל בארץ ידעו
את כל מוצאות ארץ אדום ומכאן לקח
לנמנעים ממעשי חסד מחשש שמא בעתיד
יצא להם הפסד מכך.

**"ויאמר אליו אדום לא תעבור בין פן
בחרב אצא לקראתך" (כ, י"ה)**

**אתם מתגאים בקול שהורישכם אביכם ואני אבוא
עליכם במה שהורישני אבי. (רש"י)**
הקשה הגאון רבי לימא, רבה של אנטופול:
איך יהיו אדום להתרברב בסגנון כזה, הרי
הובטחנו כי "כל זמן שהקול קול יעקב אין
הידים די עשו"?
הוא מוטיב והוא מפרק:
לפיכך דייק אדום לומר "אתם מתגאים בקול
שהורישכם אביכם", שכן עיקר הכח של קול

יעקב, הם התורה והתפילה, שבזכותם ועל-
ידם שורה השכינה בישראל ואין כל אומה
ולשון יכולה להם. ברם, אתם המתגאים
בקול שלכם, הרי תדחקו את רגלי השכינה
מקרבכם, שכן אומר הקב"ה על המתגאה
"אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת" –
ואז ממילא אין מעכב בעדי, אבוא אני עם
ירושתי אבי: "יעל חרבך תחיה".

**"קח את אהרן ואת אלעזר בנו.. והפשט
את אהרן את בגדיו והלבשתם את אלעזר
בנו" (כ, כ"ה, ח)**

שני שינויים נעשו כאן, האחד שהותר לאהרן
ולאלעזר בנו ללבוש בגדי כהונה שלא בשעת
העבודה, והשני שנעשו נס ופשט מעל אהרן
את בגדיו התחתונים קודם לעליונים כדי
להלביש את אלעזר כסדרן.

שואל המהר"ל דיסקין מה כל החרדה
הזאת שהיה צורך לעשות את אלעזר כהן
גדול עוד בחייו של אהרן אביו?

מתרץ המהר"ל שאם לא היה אלעזר מכהן
ככהן גדול עוד בחייו אהרן נמצא שמיד עם
פטירת אביו היה חייב באיגרות ואח"כ באבל
על מות אביו הוא וכל אחיו (פנחס עדיין לא
נתכהן לכהונה גדולה באותה שעה, אלא רק
אחר מעשה זמרו) והיו חייבים להטמא
לאביהם במותו, ואע"פ שאונן אסור
בהקרבה, מ"מ כאן שכל הכהנים נטמאו,
אפשר שבכה"ג טומאה הותרה בציבור.

וזאת רצה הקב"ה למנוע, וכדי שתוכל עבודת
המשכן להמשך בטהרה, היה צורך לעשות
את אלעזר כהן גדול עוד בחייו אביו, והדין
הוא שכהן גדול אינו אונן ומטמא לאביו, וכך
יכולה עבודת המשכן להמשיך בטהרה.

(מהר"ל דיסקין)

**"והפשט את אהרן את בגדיו והלבשתם
את אלעזר בנו ואהרן יאסף ומת שם" (כ, כ"ו)**

"והפשט את אהרן את בגדיו", לא כתב
'ואחר-כך והלבשתם את אלעזר בנו', אלא
מיד כשיפשוט ילבישם. כתב הרמב"ן, כי נס
גדול אירע כאן. והיינו, כי בדרך הטבע
כשאדם רוצה לפשוט את בגדיו ולהלבישם
לשני, חייב להמתין עד שיפשוט כל הבגדים,
ואז ילבישם לרעהו בגד אחר בגד. שהרי
בהפשיטו את הבגד העליון עדיין לא יכול
חבירו ללבוש בו בטרם ילבש את הבגד התחתון,
ועליו העליון. ואילו כאן אירע נס, שאת הבגד
הראשון שפשט משה מאהרן הלביש תיכף
לאלעזר, ואחר כך הלביש את התחתון
מתחתיו. כל זאת למען יראה אהרן בחייו
כיצד נעשה הנס הגדול הזה, לסימן על
העברת הכהונה ממנו לבנו.

(רבי איצליה מוולוז'ין)

"ויראו כל העדה כי גוע אהרן" (כ, כ"ט)

"כשראו משה ואלעזר יורדים ואהרן לא ירד,
אמרו היכן הוא אהרן, אמר להם מת, אמרו אפשר
מי שעמד כנגד המלאך ועצר את המגפה ישלוט בו
מלאך המות, מיד ביקש משה רחמים והראוהו
מלאכי השרת להם מוטל במטה, ראו והאמינו".
(רש"י)

תימה היא מה שהראוהו לאהרן מוטל
במיטה, למען יאמינו שמת, הלא בדבר זה
עצמו נתנסו בני ישראל בעגל, שהראה להם
השמן דמות מיטתו של משה, ונכשלו
בהאמינם לו. אם-כן למה שהפעם יאמינו
מכח אותו מופת.

הליכות והלכות

דיני צידה

אסור לצוד כל בעלי חיים בשבת וצידה נחשבת כל פעולה שעל ידה אין הבעל חי יכול לברוח. ולכן אסור לצוד ציפורים לכלוב וכן בעל חי שנכנס לבית או לחדר מדרגות כגון חתול או סנאי אסור לסגור את הדלת. ואם הסנאי או החתול מטיל בבית (ולא סגור במקום אחד) כיון שאיסור סגירת הדלת במצב זה, זה רק מדרבנן והוא סוגרו רק מחמת הקור אם לא מצליח לסלקו מביתו יש מתירין לסגור את הדלת כיון שלא מתכוון לצוד. וכן אסור להרוג בעל חיים ואפילו יתושים וזבובים המטרידים אותו אסור.

ובפרט יתושים המצויים כיון שכואב לו מחמת עקיצתו אז יחרה אפו ויכנו בכפו שאלו בהנחת יד עליו אומללו ודמם שותת (לשון בן איש חי).

אבל מותר להשתמש בריסוס ביתי שמברח יתושים בתנאי שלא ירסס עליהם ויהיה חלון פתוח בכדי שיוכלו לצאת דרכו וא"כ כוננו להבריחם ולכן מותר.

בעלי חיים מסוכנים שממיתים כגון כלב שוטה או נחש ארסי אפילו אינם רודפים אחריו מותר להרגם בשבת וכן יתושים המעבירים מחלות שמזיקים מותר להרגם.

בעלי חיים שעקיצתם אינה מסוכנת אבל גורמת לכאב חזק אם רודפים אחריו מותר להרגם אבל אם לא רודפים אחריו אסור להרגם וכן מותר לדורסם בדרך הילוכו אפילו במתכון אבל בנמלים וחרקים אחרים אסור להרגם אפילו בדרך הילוכו ברגליו.

מותר ביום שישי לפני שבת להעמיד מלכודת עכברים ואפילו יתפס בשבת מותר (רק לא יגע בה עד מוצאי שבת).

מותר למרוח על גופו נוזל למניעת עקיצות אבל לא משחה (משום חילול שבת).

מעשה חכמים

או שינטל נפשי או שיתחפץ לבבי

בדידי הוה עובדא בימי נעורי – מספר בעל "שומרי אומנים" (מאמר האמונה, פ"ו) - "שנפלו עלי נסיונות גדולות וחשכות נורא שלא יכולתי ליקח ספר ביד, כי טעמתי טעם מרור מאוד בכל דיבור, ונפשי היה קשה עלי מרוב מרירות וחשכות ונסיונות מכל צד, ונפל עלי שינה וכבידות מאוד בתמידות, וזה היה במשך איזה זמן... ומרוב מרירות לבבי בכיתי הרבה לה. ולא מצאתי לי שום עזר ותרופה, עד שפעם אחת הלכתי על קבר איזה גאון וצדיק ובכיתי שם בכי רב ועצום כמר לבבי, או ח"ו שינטל נפשי או יתחפץ לבבי שאוכל לעסוק עכ"פ בתורה כמו איש פשוט ולא אהיה נדחה משני עולמות ח"ו, וברוב בכייתי נפל לבבי שאשוב לביתי ואקח לי ללמוד במסירת נפש ויעבר עלי מה! וכשבאתי לביתי פתחתי ספר ונפתח לפני הראי"ש על מסכת מקואות, ואמרתי מוכרח אני ללמוד זה הלימוד ולגמרי אפילו במסירת נפש, וישבתי ללמוד במסייני גדול וטעמתי ממש טעם

ומאחר שכל העיקר הוא ההסתכלות וההשתעבדות כלפי מעלה, מפני מה צוה לעשות מעשה ההבטה על הנפש.

אלא, כך הוא רצונו של מקום, שדוקא על ידי מעשה מלמטה תחול ישועתו. כי זה כל מגמת בריאת האדם בעולם הזה, שיעשה את מצוות אלוקיו, ובאמצעותם יחול השפע האלוקי המיוחד לכל מעשה ומעשה.

(בעל "עונג יום טוב")

"והיה כל הנשוך וראה אותו וחי" (כא, ח)

"כל הנשוך" דייקא, אף מי שהיה חולה בכל מחלה טבעית והיה קרוב למיתה, אם נשך אותו נחש והביט אל נחש הנחושת, היה מתרפא ושב לברויו. נמצא שאיש כזה היה שמח אילו נשך אותו נחש.

לכך נאמר "והיה כל הנשוך", "והיה" לשון שמחה, ולא ויהי.

(רבי מאיר שמחה הכהן מדינסק)

"ומדבר מתנה" (כא, יח)

אמר על כך הרבי ישראל מרוזין שאין לקבל מתנה אלא ממי שהכסף אצלו כמדבר, דהיינו כסף כשר ללא רבב של גזל, כפי שדרשו חז"ל על יואב שנקבר בביתו במדבר, מה מדבר מנוקה מגזל ועריות אף ביתו של יואב נקי מגזל ועריות.

"על כן יאמרו המושלים בואו חשבון" (כא, כז)

"המושלים, אלו המושלים ביצרים, באו חשבון, באו וחשובו חשבונם של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה" (ביב עה, ב)

סיפר הג"ר צבי פסח פראנק: הגאון המהרי"ל דיסקין היה נוהג להגיד שיעור בפני מצוייני עירו בריסק, ובסופו היה אומר להם דברי מוסר. בבוקר שבת אחת דיבר אודות נסיונותיו של אדם בעולם הזה, והכריע שנסיון העושר יותר גדול מנסיון העוני. אחר הצהריים נכנס אליו אברך מתלמידיו, וידיו רועדות מפתח. הרב שנחרד לקראתו, שאלו תיכף מה קרה לו. השיבו האברך, כי אירע לו היום אסון גדול, כי לפי דברי הרב נסיון העושר מסוכן הוא לאדם, והנה הגיעתו ידיעה שזכה בגורל בסכום כסף עצום.

השיבו הרב, אמת היא שעושר הוא מכשול גדול לאדם. אבל במה דברים אמורים, באדם שאינו ער ומודע לכך. לא כן מי שיודע מלכתחילה כמה סכנה יש בו, כבר אין העושר מויקו. אדרבה, עליו לברך ברכת הטוב והמטיב על זכיתו. ומיד צוהו לברך הברכה, כדי שהוא יענה אחריו אמן.

לפי זה הוסיף ר' יהושע ליב וביאר את דרשת חז"ל הני"ל, והתמיהה המתבקשת היא, כיצד עולה הדרשה עם פשוטו של מקרא. אמנם, רש"י כתב לעיל (פסוק כג) "אילו היתה חשבון מלאה יתושי, אין כל בריה יכול לכבשה, ואם היה סיחון בכפר חלש, אין אדם יכול לכבשו". פירוש, שאלמלא היה כובש את חשבון ובנותיה, ודאי היה עושה חשבון לעצמו שלא כדאי לו לצאת להתגרות עם ישראל, אחר שראה כי ה' נלחם להם. אלא שבעקבות הצלחתו היוצאת מדרך הטבע בכבשו את חשבון ובנותיה, גבה לבו להעיז ולהלחם עם ישראל. נמצא שרק מאחר שלא עשה חשבון אמת, שיד ה' היא שהיתה בהצלחתו, לכך סופו שהלך לאבדון. זהו שנאמר "על כן יאמרו המושלים באו חשבון", כי כן יארינו בעינינו, שבגלל העדר החשבון טרד סיחון מן העולם.

אלא, אינו דומה הדבר אם הרב בעצמו עומד עליו, כדי להוכיחם האמת, לבין אם הם מבקשים ללמוד בעצמם, כי אז אכן יכולים לטעות. לפיכך, כיון שמשנה רבינו בכבודו ובעצמו ביקש זאת להראותם, שוב לא יכלה לצאת מכך כל רעה, ובקל יכלו לסמוך עליו. (מפי רבי אליהו מאיר ברוך)

"וידבר העם באלקים ובמשה... כי אין לחם ואין מים" (כא, ה)

מתוך גנותם של דור המדבר אתה בא לידי שבחם. בן שיודע באביו שהוא עני ואביון אינו דורש ממנו ואינו מתאוון עליו, רק בן שיודע באביו שהוא עשיר אפשר שיבוא לידי מדה זו של תלונה ותרעומת על שאינו מאכילו כראוי. כמו כן יתכן שיהודים כמונו יסבלו רעב ומחסור, ולא יתאונו מאומה על מצבם, ועדיין אין זה מלמד על חכמה או צדקות. אדרבא, רק מחולשה ורפיון באמונה, כי יש לנו בא עשיר כל-יכול. דור המדבר התאונו והתלוננו וגם נענשו על כך, ברם, מתוך זה אתה למד שבחם שידעו ממי לבקש ועל מי להפיל תלונתם. (בשם רבי אהרן בקשט)

"ונפשנו קצה בלחם בקולקלי" (כא, ה)

וכי דור דעה יכנו את המן בכנוי גנאי מה עוד שלכאורה הוא שקר גמור. על כך אמר הרבי מסדיגורה שכוונתם היתה לתכונת המן שמגיד סתריהם ועוונותיהם של ישראל כפי שדרשו חז"ל מהפסוק "והמן כזרע גד". ועל כך קראהו קולקל – על אחת כמה וכמה אדם מישראל שמוזהר על כך והולך ומגלה קלונו של חבירו ברבים – קולקול הוא!

(הרבי מסדיגורה)

"וידבר העם באלקים ומשה למה העליתנו ממצרים... ויאמרו חטאנו כי דברנו בה' ובך" (כא, ה-ז)

החפץ חיים חיבר תפילה-בקשה להנצל בכל יום מדיבור ושמיעת לשון הרע. בתוכה הוא כותב "ואהיה זהיר מלדבר אפילו על איש יחידי וכל שכן מלדבר דלטוריא על כלל ישראל עונו חמור מאד, וכל שכן לזהר מלהתרעם על מדותיו של הקב"ה שהוא עוון חמור יותר מן הכל וכדכתיב בפרשת חקת ".... וידבר העם באלקים ובמשה..."

נמצינו למדים כי התרעומת על מידותיו של הקב"ה היא בבחינה של דיבור לשון הרע על הקב"ה שהוא עון חמור יותר מן הכל, דהיינו כמו שאדם מספר שחבירו עשה לו רעה, הרי זה לשון הרע, כך חלילה אם הוא מספר כי משמים נתגלגלה עליו רעה הרי זה בבחינת לשון הרע כלפי מעלה (אמנם יתכן שאם יצדיק עליו את הדין שזה בכלל חטאיו, הרי זה תולה את הקלקלה בעצמו, ומותר).

(חפץ חיים)

"עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשוך וראה אותו וחי" (כא, ח)

"והיה כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל וגוי. וכי דיו של משה עושות מלחמה או דוברות מלחמה. אלא לומר לך, כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה, ומשעבדין לבם לאביהם שבשמים היו מתגברים, ואם לאו היו נופלים. כיוצא בדבר אמת אומר עשה לך שרף... וכי נחש ממת או נחש מחיה. אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה, ומשעבדים את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאים. (משנה ר"ה פ"ג מ"ח)

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525-55589 8756 F: 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה.
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

האיש עמד לפני הרב וביקש לדעת על מה ולמה קרה לו מה שקרה. "אולי ציערת מאן דהוא בעסקים שלך?" שאל הרב.

לפתע, נינער האיש ממקומו והינהן בראשו בחיוב. "כן, לפני זמן-מה ניתקלתי בסיטואציה מאוד לא נעימה וציערתי אדם מישראל, ולא סתם אדם אלא יהודי חרדי וירא שמים".

הקבלן סיפר על פרוייקט דיור מפואר שהקים בתל אביב, כאשר הדירות נירכשו על ידי אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות. אחת הדירות נימכרה ליהודי תלמיד חכם וחסיד, וכשראו החילונים את שכנם זה, באו אל הקבלן בטענות ומענות מדוע הביא לבניין שכן שכזה..

"הלקוחות הפעילו עלי לחץ גדול ואף השמיעו איומים, עד שנאלצתי לבטל את החוזה עם היהודי החרדי והדבר גרם לו מן הסתם צער רב", סיים הקבלן. "הנה לך הסיבה מדוע ניגרמו לך הפסדים כה גדולים בעסקיך", אמר הרב. (טובך יביעו)

חידושים, כאשר החלטתי להפסיק מהגיעה פסקו עיני מראות. (גדולי חדורות)

מדוע הפסיד הקבלן חצי מיליון דולרים? "על כן יאמרו המשלים באו חשבון"

(כא, כז)
 הכל יודעים ומאמינים שיש דין ושיש דיין. הכל יודעים ומאמינים שעל כל מעשה הנעשה תחת השמש, יביא האלוקים במשפט. אבל, כאשר זה נוגע לאדם עצמו, יש והוא מעדיף לסגור את העיניים ולא לראות מאומה. עד שמגיע אדם מבחוץ, ופותח לו אותן לרווחה, ומוכיח שחור על גבי לבן את ה'מידיה כנגד מידה' שהנהיג בורא כל העולמות בבריאתו.

בפי הרב היה סיפור שבכוחו להמחיש את הדבר, הענין עסק בקבלן נודע שהגיע אל הרב ובישר בעיניו דומעות על הפסד גדול בסך חצי מיליון דולרים שהיה לו בעסקיו וביקש לדעת על מה ולמה עשה לו האלוקים כך. "האם הינך ניהר באיסור ריבית?" - שאל הרב. "בוודאי. אין בעסקי אבק של ריבית", השיב הקבלן. "האם אתה קובע עיתים לתורה?" - המשך הרב לשאול. "הנני קם מדי בוקר בבוקרו בשעה 4, ופותח את היום בלימוד תורה", השיב האיש.

"יומה עם צדקה?" "יעיד עלי יודע תעלומות כמה כספים אני מפריש לצדקה ולכמה אנשים אני עוזר ומסייע", אמר הקבלן. הצער שניבט מעיניו של האיש היה איום ונורא. לא כל יום מזדמן לבעל עסקים כמותו להפסיד סכומי כסף כל כך גדולים העלולים למוטט אותו ואת עסקיו כלי. ואם לא די בכל המעשים הטובים שפורטו לעיל, התברר שהקבלן ההוא יסד והקים בית כנסת גדול ומפואר באחת הערים בארץ ומשמש שם כיו"ר בית הכנסת, ונודע כאחד העסקנים הדגולים לשם ולכבוד ולתפארת.

מיתה בכל דיבור, ואמרת, יעבור עלי מה, אפילו תצא נפשי ח"ו - אגמור זה הלימוד. ואחר שגמרתי זה הלימוד במס"נ גדול, והטעים לי ה' פתאום אור מתוק וטעם נפלא ונהפך לבבי לאיש אחר, וכנס בי שוב חמידא דאורייתא עד שאח"כ יכולתי ללמוד אפילו בבית מלא אנשים המדברים ולא בבלו אותי!"

"וכתבתי זאת" - מסיים בעל "שומרי אמונים" אל דבריו - "לחזק לבבות דורשי ה', שבאמת אין שום הסתר בעולם, ולא נבראו ההסתרות רק כדי לשברם" עכ"ל.

כאשר החלטתי להפסיק מיגיעת התורה פסקו עיני מראות

רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל סיפר לרבי שמואל הומינר זצ"ל מעשה נורא שבא לידו, בהיותו בסלוצק פעם אחת נכנס אצלו תלמיד חכם אחד והיה סגי נהור, והביא לפני שני ספרים שחיבר והראה לו על דבר תורה מסויים בספר ואמר: זהו החידוש האחרון שלי. שאלתי אותו מה זה חידוש אחרון, וענה וביאר את פשר הענין.

אני הייתי מתיגע בעז"ה בלימוד התורה ומחדש בה חידושים, לעת זקנתי כבר היה הדבר קשה עלי וכשגמרתי חידוש זה חשבתי שלא אתיגע כ"כ בתורה רק אלמד בלי יגיעה, פתאום כהו עיני מראות, הלכתי לרופאים גדולים, אחרי בדיקות וחקירות אמר לי הרופא הגדול עינים חדשות לא נוכל לתת לך, אך אני עומד ותמה איך יכלת לראות עד עכשיו, על פי הבדיקות שעשינו מתברר שכבר כעשר שנים לא היה צריך להיות לך כח הראיה, ומה שראית עד עכשיו זה פלא גדול, סיים הזקן ואמר, הרופא אינו יודע למה זה אבל אני יודע, כל זמן שהיית מתיגע בתורה הייתי ממשך לראות בעיני ללמוד ולחדש

שבת שלום

ולמוד מהנה!!!

 העלון לעילוי נשמות
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו רחל בת שרה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

הילולא רצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
י תמוז	ז תמוז	ה תמוז	ד תמוז	ג תמוז	ב תמוז	א תמוז
רבי ישראל יעקב אלגוזי מח"ם ארעה דרבנן שקיעה 8:33	רבי זלמן סורצקין מח"ם אונים לתורה רבי משה חברוני ר"י חברון - מח"ם משאת משה	רבי חיים מנחם מח"ם נשמת חיים	רבי אליהו סלימאן מני מח"ם תנא רבי אליהו רבי שמוחה בונם אלטר האדמו"ר מגור	רבי יעקב חיים בן הבן איש חי רבי נחום מנאדיק רבי יהודה צדקה ר"י פורת יוסף מח"ם קול יהודה	רבי כליפה בן השני מח"ם שבתה וששון על ההנהגה	רבי יעקב מבעלי התוס' רבי פהם הלוי הורביץ מנקלשבורג מח"ם הפלאה שקיעה 8:32

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה